

Vragen en antwoorden

Dit artikel omvat het derde en laatste deel van de tekst van een zitting van het wereldcongres van de TS in Sydney in 2001, waaraan mevrouw Radha Burnier en Dr. John Algeo meededen.

Vraag: Hoe zou u in modern taalgebruik reageren op de vraag: Wat zijn engelen?

R.B.: Moderne wetenschappelijke training doet mensen alles onderzoeken vanuit het materialistische standpunt. Wij weten dat het bereik van onze zintuigen heel, heel klein is. Wat wij met onze ogen kunnen zien, met onze oren kunnen horen enzovoorts is slechts een piepklein deeltje van de totaliteit van het bestaan. Aan te nemen dat wat wij niet zien of horen niet bestaat is volledige dwaasheid, omdat het universum mysterieus is en enorme dimensies heeft die onze zintuigen helemaal niet kunnen bereiken. Wij kunnen niet aannemen dat alle wezens grofstoffelijke lichamen hebben die wij kunnen waarnemen, aanraken en voelen.

Religieuze tradities hebben wereldwijd melding gemaakt van verscheidene soorten wezens, van verschillende intelligentie-niveaus. Je hoort over engelen, aartsengelen, cherubijnen, serafijnen enzovoort. Ook in de oosterse traditie worden onzichtbare wezens vermeld zoals de hemelse musici of *gandharva's*, *yaksha's*, *kinnara's* en vele soorten *deva's*. Zo ook bij de Soefi's en in andere tradities.

Dus ik zou tegen een modern iemand zeggen dat engelen bepaalde categorieën wezens zijn die niet zichtbaar of waarneembaar zijn voor onze zintuigen. Maar bepaalde mensen hebben ze gezien en be-

schreven als wezens van licht. Het is mogelijk dat dat licht door hen heen stroomt omdat zij geen grofstoffelijke lichamen bezitten zoals wij die hebben. Of het kan een metaforische betekenis hebben, want zij zijn wezens in wie spirituele harmonie bestaat in een grotere mate dan in ons.

Er zijn beschrijvingen van *deva's* in de Indiase literatuur die vermelden dat zij geen schaduw werpen. Er is een bekend verhaal in India over een prinses die een echtgenoot moest kiezen uit verscheidene kandidaten. Het was de gewoonte om een speciaal feest te geven bij zo'n gelegenheid, zodat de prinses haar toekomstige echtgenoot kon kiezen uit de kandidaten door hem een bloemenkrans om de hals te hangen. Maar de *deva's* besloten haar in verwarring te brengen en verscheidene van hen namen precies de gestalte aan van de prins die zij liefhad. Maar zij wist het, want zij zag dat degenen die geen schaduw wierpen en wier voeten de grond niet raakten, geen stervelingen waren. De *deva's* geven niet om materiële zaken en daarom raken hun voeten de grond niet. Zij zijn niet egoïstisch zoals menselijke wezens; zij werken onbewust aan het grote plan van evolutie.

Afgezien van de engelen en de *deva's* zijn er onzichtbare wezens verbonden met de elementen – met water, vuur, aarde en zovoort maar wij kennen niet veel bijzonderheden.

J.A.: Radha zei al dat kennis over of geloof in engelen wereldwijd is. Zij komt in alle culturen voor. Ik denk dat dit een belangrijk punt is, omdat datgene wat alle mensen ook maar als gemeenschappelijk ervaren, enige basis moet hebben in de realiteit.

De moderne psychologie, vooral die van de Jungiaanse soort, zou engelen kunnen verklaren als archetypen binnen de menselijke ziel. Archetypen zijn ideeën die gedeeld worden door alle mensen. Ik denk niet dat die verklaring inconsistent is of onverenigbaar met datgene waar Radha het over had, omdat de tweedeling tussen wat binnenin ons is en wat buiten ons is, een valse tweedeling is. Er is maar één realiteit.

Binnen en buiten zijn uiteindelijk hetzelfde.

Tenslotte zouden we kunnen opmerken dat het woord 'engel' geleend is uit het Grieks, waar de letterlijke betekenis 'boodschapper' is. Dus engelen zijn boodschappers. De rol van engelen in de Judeo-Christelijke schrift is die van het overbrengen van boodschappen van God aan mensen. Het doel van het archetype binnen de menselijke ziel is het overbrengen van boodschappen aan ons bewustzijn van ons diepe, gedeelde gezamenlijke onbewuste. Feitelijk zijn alle boodschappers engelen en in die zin zijn u en ik ook engelen wanneer wij boodschappen van vrede, harmonie, liefde en eendracht aan elkaar overbrengen.

Vraag: Ten eerste: Een vroege brief aan de eerste generatie theosofen vermeldde dat de wetenschap onze bondgenoot is. Zijn er beperkingen of voorbehouden voor deze verbintenis? Indien dit zo is, welke zijn dat dan? Ten tweede: er is veel gepraat op dit congres over Waarheid. Wat is Waarheid?

J.A.: Wat Waarheid is was de grote vraag die Pontius Pilatus stelde. Pilatus was in gesprek met Jezus en Jezus zei, 'Ik ben naar de wereld gekomen om getuigenis af te leggen over de Waarheid'. Pilatus vroeg, 'Wat is waarheid?' Jezus zei niets terug. Wie ben ik om één van de grote Meesters tegen te spreken? (Gelach en geklap).

Het doel van de wetenschap is het vinden van één soort waarheid, maar niet de Waarheid waar Jezus het over had. Wetenschap houdt zich bezig met waarheid als een algemene verklaring van dingen die voldoende is voor onze observaties van de wereld en die intern consistent en van een maximale eenvoud is. Fundamenteel zijn de drie voorwaarden voor een wetenschappelijke theorie dat zij dingen verklaart die wij waarnemen, dat zij niet innerlijk tegenstrijdig is en niet nodeloos ingewikkeld.

Wetenschap is een heel belangrijke manier van leren over de wereld rondom ons, en voor zover zij waarheden bereikt die niet hetzelfde zijn als de Waarheid, maar

die voldoende verklaringen zijn van onze ervaringen, kan wetenschap nooit tegenstrijdig zijn met Theosofie. Ons begrijpen van wetenschap en Theosofie kan conflicteren en als dat gebeurt, kan wetenschap onjuist zijn of ons begrijpen van Theosofie kan onjuist zijn.

Wetenschap beweert niet dat wij de Waarheid gevonden hebben; wetenschap bewijst nooit iets. Een theorie wordt nooit bewezen, maar er wordt alleen aangetoond dat zij onjuist is. Dat wil zeggen, als observaties sterk in tegenspraak zijn met een bepaalde theorie, dan zegt men dat deze theorie weerlegd wordt. Maar zij wordt niet verlaten totdat er een betere theorie langskomt. Ik ben linguïst, een bestudeerder van de aard van taal, hetgeen veel theorieën inhoudt. Eén van mijn collega's vroeg wel eens: 'Wat gebeurt er als een prachtige theorie in conflict komt met een lelijk feit? Wat er gebeurt, als je een wetenschapper bent, is dat je het feit zo lang mogelijk negeert. Wanneer echter teveel lelijke feiten in conflict komen met de theorie, dan moet de theorie herzien worden. Maar je gooit die niet weg voordat je een herziene versie hebt. Dus komt de wetenschap nooit bij de Waarheid in de zin van Jezus. Ze komt alleen aan bij bepaalde waarheden die adequaat zijn voor de doelen waar de wetenschap ze voor nodig heeft.

Ik denk dat de Meesters verwezen, in die beroemde verklaring dat de wetenschap onze beste bondgenoot is, naar het feit dat er aan het einde van de negentiende eeuw een hevig conflict woedde tussen wetenschappelijke denkbeelden en geloof in bepaalde andere ideeën, eenvoudigweg omdat één of andere autoriteit ze verklaard had. Deze autoriteit was vaak bijbels of kerkelijk, maar het kon ook een willekeurige andere geloofsovertuiging zijn, veeleer gebaseerd op horen-zeggen dan op rechtstreekse ervaring. Wat de Meesters misschien wilden zeggen is dat wetenschap zoekt naar bewijs en tracht ideeën te formuleren die gebaseerd zijn op observatie en zij is onze beste bondgenoot omdat zij willekeurige meningsvorming en

autoriteit tegenstreeft. In die zin is wetenschap altijd een bondgenoot, maar wij moeten toegeven dat wetenschap in de loop der tijd verandert en wij moeten ook toegeven dat ons begrijpen van theosofische principes vaak onvolmaakt kan zijn, vooral wanneer wij metafoer en symbool ten onrechte zien als letterlijke feiten.

Veel wetenschappers denken dat metafoer en symbool versiering zijn, dat ze zijn als de kleine suikerbloemetjes boven op de taart – er is niets mis mee, maar ze zijn niet waar het werkelijk om gaat. Maar in de humanistische traditie zijn metafoer en symbool fundamenteel, het zijn manieren om de werkelijkheid te begrijpen en uiteindelijk zijn het de enige manieren die wij hebben om de realiteit te begrijpen. Zelfs wetenschap is fundamenteel metaforisch en symbolisch. Maar wij moeten altijd alert zijn op het onjuist interpreteren van een metafoer of een symbool als een letterlijk historisch feit. Dat betekent niet dat metaforen en symbolen onbelangrijk zijn. Zij zijn heel belangrijk, zelfs van het grootste belang, omdat het de manieren zijn waarop wij de wereld het best begrijpen en erop reageren. Maar wetenschappelijke feiten zijn ook heel belangrijk omdat zij een andere manier vormen om de wereld te begrijpen en erop te reageren. Het zijn allebei belangrijke manieren om de werkelijkheid te ervaren.

R.B.: Misschien kan de vraag, 'Wat is Waarheid?' nooit beantwoord worden behalve diep in ons eigen hart. Op een keer tijdens het middagmaal vroeg Krishnamurti de aanwezigen, 'Wat is liefde?' Er werden verschillende antwoorden gegeven en elke keer zei hij 'Nee.' Er kwamen meer antwoorden. Tenslotte zei hij 'U hebt het bedorven.' Wij komen er niet achter wat liefde is door definities, verklaringen en beschrijvingen ervan te geven. Kunnen we weten wat geluk is door erover te praten? Alleen wanneer wij geluk in onszelf ervaren – en hoe dieper, voller en intenser wij dit ervaren, hoe beter wij het begrijpen – kunnen we zeggen dat wij weten wat geluk is. De vraag: wat is Waarheid, kan alleen op deze manier beantwoord worden. Wan-

neer wij ons bewust worden van hetgeen niet de Waarheid is en ons denkvermogen wakker blijft, gaan wij misschien langzamerhand de ware aard begrijpen van alles, van het leven zelf.

Het Engelse woord 'truth' of het Nederlandse woord 'waarheid' lijkt niet zoveel over te brengen als sommige Sanskrietwoorden. Een vaak gebruikt Sanskrietwoord, *tattva*, betekent een ding zoals het is, niet zoals wij geloven en denken dat het is, niet hoe het lijkt te zijn. Daar de reikwijdte van onze zintuigen zeer beperkt is, kunnen we niet als vanzelfsprekend aannemen dat datgene wat onze zintuigen waarnemen de waarheid is. Het bereik van onze gedachten en van ons denkvermogen is ook beperkt. Dus moeten onze noties en meningen nooit gelijkgesteld worden met waarheid. Wat feitelijk bestaat kan iets veel subtielers en diepers zijn dan wat waarneembaar is voor de zintuigen en het denkvermogen.

Men zegt dat er een diepe, verborgen betekenis, schoonheid en waarheid ligt in elk en ieder ding. Dus kunnen wij deze vraag 'Wat is Waarheid?' niet beantwoorden. Wanneer het verstand beseft dat al deze beperkingen bestaan en dat wij daarom de waarheid niet zien, houdt het zichzelf volkomen open en concludeert het niet 'dit is de Waarheid'.

Als wij iemand anders zien, is het gemakkelijk te concluderen dat hij of zij zus of zo is, dat hij of zij (nu eenmaal) zo is, maar ons idee kan volkomen onjuist zijn. Kunnen wij ons denkvermogen en ons hart

volkomen open houden, zonder enige conclusies te trekken, zonder beelden ervan te projecteren, zodat ons bewustzijn gevoeliger wordt voor het waarnemen van de subtiële en diepe aspecten van waar we mee bezig zijn? Dan komen we misschien langzaam tot de Waarheid.

Nu ligt er nog maar één vraag. Voordat ik mij daarop richt, zal ik u een verhaaltje vertellen. Op de conventies in Adyar, lang geleden, werden de vraag-en-antwoord sessies gedaan door Annie Besant en C.W. Leadbeater. Van hem was bekend dat hij lange tijd stilstand bij de eerste vraag, waarbij hij er wel veertig of vijfenveertig minuten over deed. Dan keek hij op zijn horloge en zei, 'O, we hebben niet veel tijd meer en daarom moeten we opschieten.' Dan beantwoordde hij de volgende vraag in zeven of acht minuten; de volgende vraag in twee minuten. En de laatste vraag was 'Zijn eieren vegetarisch?' Hij antwoordde 'Ik heb ze nooit aan bomen zien groeien!' (Gelach)

Nu de laatste vraag:

Vraag 6: Hoe kunnen wij een hebzuchtig persoon een minder gulzige manier van doen laten zien?

R.B.: Door minder gulzig te zijn! Dat is de beste manier om dit aan iemand anders te laten zien.

(slot)

Uit: *The Theosophist*, oktober 2002

Vertaling: A.M.I.

Wat karma direct voor ons inhoudt is dat alle dingen samenhangen in een gelaagd web van relaties dat in de loop van de tijd groeit - waarbij gevolgen op oorzaken volgen en zelf weer oorzakelijke factoren worden, in een eindeloos proces van groei en ontwikkeling.

Anna Lemkow

(Uit: Het heelheid principe)